

**ТЕМА: ПРАВОВІ ОСНОВИ
ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ТА
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ**

ПЛАН

Зміст та елементи фінансової системи держави. Публічні та приватні фінанси.
Публічні кошти

Поняття фінансової діяльності держави (ФДД)

Методи ФДД

Форми ФДД.
Фінансово-планові акти

Фінансово-правові компетенції органів державної влади загальної компетенції

Система фінансово-кредитних органів України

Фінансово-діяльність органів місцевого самоврядування

Фінансово-правові відповідальності

“ФІНАНСОВЕ ПРАВО” - ?

ПРАВО (об’єктивне)

- Система загальнообов’язкових формально визначених правил поведінки осіб, які встановлюються (або санкціонуються), охороняються державою та їх дотримання забезпечується заходами державного примусу (в тому числі, притягненням до юридичної відповідальності).

ФІНАНСОВЕ

- Прикметник, який дає вказівку на особливості галузевої належності відповідних норм та відносин, що ними регулюються.
- Похідний від поняття – “ФІНАНСИ” ???

ФІНАНСИ $\neq$ ГРОШІ

Частина доходу,
податки, ЄСВ
тощо – частина
ВВП

Податки,
плата за адм.
послуги
тощо – частина ВВП

(Фінансове право), (Фінансове право)

тощо – частина ВВП (Фінансове право)

Зарплата-
а-
робота
(Трудов
е
право)

Вартість-
товар
(Цивільн
е
право)

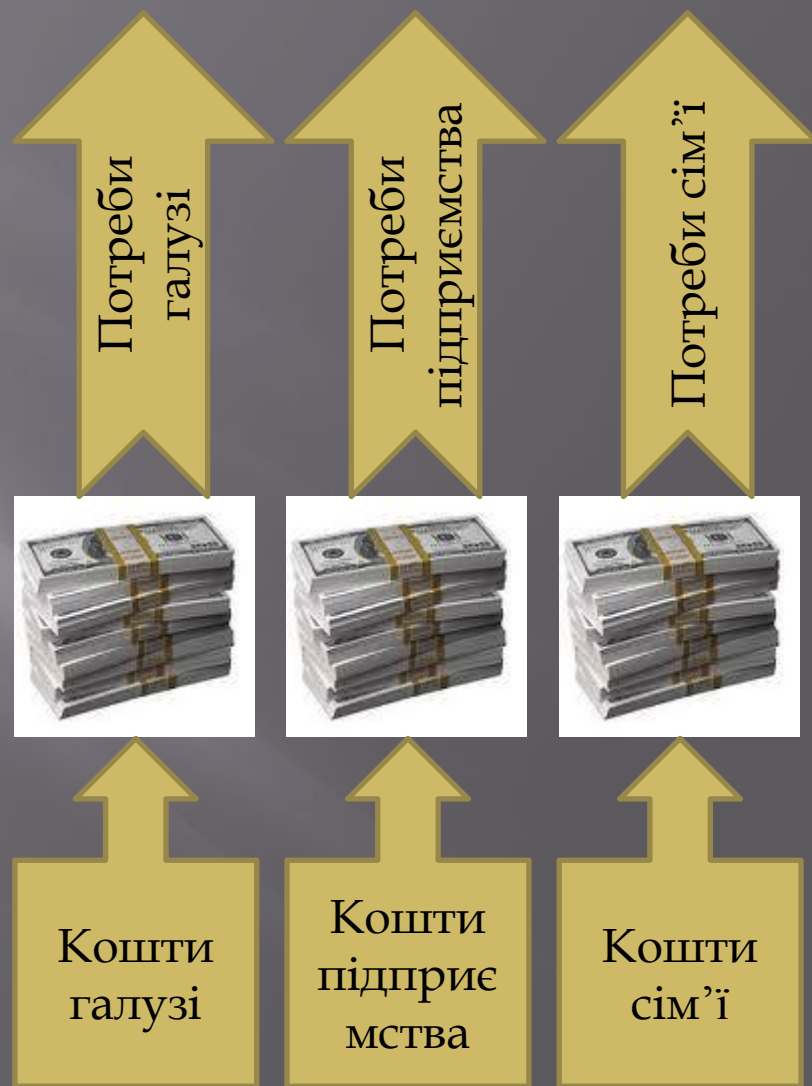
Вартість - без правових підстав (Кримінальне право)

Централізовані фонди КОШТІВ

Децентралізовані фонди КОШТІВ

ФІНАНСИ

(розмежувальні ознаки на підставі класичного вчення П.М. Годме)

ПРИВАТНІ

Застосування, в основному, добровільних методів формування

Управлінський вплив на грошову систему не здійснюється, а вона впливає на приватні фінанси, як системоутворюючий елемент

Менш значний розмір, що в останні роки має тенденції до істотного зростання

Орієнтація на одержання прибутку як передумови задоволення власного приватного інтересу

Фінанси підприємств, установ та організацій приватної власності, фізичних осіб

ПУБЛІЧНІ

Застосування, в основному, публічного примусу в процесі мобілізації

Зв'язок з грошовою системою, яка управляється державою, що дає можливість впливати на розвиток фінансові відносини

Значний розмір у загальному еквіваленті планетарного ВВП

Орієнтації на задоволення загального ("публічного") інтересу, що характерно для всієї діяльності держави та інших публічних суб'єктів

Фінанси держави, органів місцевого самоврядування та інших публ. суб'єктів, мета діяльності – задоволення публ. інтересу

ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ - ЦЕ

система суспільних економічних відносин
(розподільчого, еквівалентно-вартісного
характеру),

які виникають при планомірному
формуванні (утворенні, мобілізації),
розподілі (перерозподілі), використанні
та контролі

публічних централізованих та
децентралізованих фондів коштів
(держави, органів місцевого
самоврядування та інших фондів, за
рахунок яких задовольняються суспільні
інтереси)

ПУБЛІЧНІ КОШТИ – ЦЕ ...

- 1) кошти державного бюджету,
- 2) бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів,
- 3) кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії,
- 5) кошти Національного банку України, державних банків,
- 6) державних цільових фондів,
- 7) Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування,
- 8) кошти суб'єктів господарювання державної і комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності.

п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України “Про відкритість використання публічних коштів” від 11.02.2015 р.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА (за проф. К.С. Бельським)

- Державний бюджет,
- позабюджетні державні фонди коштів (Пенсійний Фонд України, Фонд гарантування вкладів)
- фонди коштів, Національного банку та інших фінансово-кредитних установ держави
- фонди коштів державних підприємств, установ та організацій

- місцеві бюджети,
- позабюджетні фонди коштів місцевого самоврядування
- фонди коштів фінансово-кредитних установ комунальної власності
- фонди коштів комунальних підприємств, установ та організацій

- Фонд соц. страхування від безробіття,
- Фонд соц. страхування від нещасних випадків на виробництві
- Фонд соц. страхування від тимчасової непрацездатності
- накопичувальні фонди соціального призначення (державні пенсійні фонди)

- фонди коштів підприємств, установ та організацій приватної власності,
- фонди коштів приватних домогосподарств (окремих фізичних осіб)

Фінансова діяльність держави та інших публічних суб'єктів – це законні дії (бездіяльність) органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших публічних суб'єктів, спрямовані на мобілізацію, розподіл, перерозподіл, використання та контроль централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів, що забезпечують практичне виконання цими суб'єктами своїх завдань та функцій

Публ. характер

- Домінуюче значення у фінансовій діяльності відводиться публічному (суспільному) правому інтересу, як узагальненому прагненню певної групи (народ, територіальна громада, учасники фондів), на задоволення яких спрямоване використання матеріальних ресурсів, що перебувають у розпорядженні публічних суб'єктів

Розподіл влад

- У фінансовій діяльності чітко та імперативно простежується функціонування системи органів на підставі принципу розподілу влад, з відповідним чітким розподілом функцій представницьких органів та органів виконавчої влади.

Пріоритет представн. органів над викон.

- Представницькі органи (Верховна Рада України та місцеві ради), будучи виразниками волі “безпосередніх власників” фінансових ресурсів у державі, визначають напрямки їхнього використання, безпосередньо у своїх рішеннях виражаючи публічний інтерес. Виконавчим органам лише залишається підкоритися цій волі та реалізовувати прийняті рішення.

Пріоритет видатків над доходами

- Визначальний принцип, що розмежовує публічні та приватні фінанси, оскільки для останніх характерна визначальна роль прибутку при формуванні витрат. Для держави ж, здійснення її завдань та функцій об'єктивно не може перебувати у пропорційній залежності від обсягу казни, як і відсутня потреби у прибутку.

Всебічн. контроль

- З огляду на значення фінансових ресурсів для існування публічного суб'єкта та виконання поставлених перед ним завдань і функцій, фінанси поставлені під особливо прискіпливий контроль, для чого функціонує широка система спеціальних органів та контрольними повноваженнями наділені більшість учасників фінансової діяльності.

Методи фінансової діяльності – це засоби та прийоми, за допомогою яких уповноважений державою чи іншим публічним суб'єктом орган від його імені мобілізує, розподіляє і використовує фонди коштів.

Методи формування

фондів

обов'язковий (примусове і безоплатне вилучення коштів на користь держави: оподаткування та встановлення інших загальнообов'язкових платежів)

добровільний (проведення лотерей, випуск та розміщення цінних паперів серед населення, складення правочинів)

Методи розподілу фондів

фінансування – планова, цільова та безповоротна видача грошових коштів з публічних фондів

кредитування – планова, цільова та компенсаційна видача коштів з публічних фондів

Методи використання

фондів

здійснення видатків залежно від **форми грошового регулювання** (готівкові та безготівкові),

за **пооб'єктним** (напр., бюджетні програми) та **посуб'єктним** критерієм (напр., відомча класифікація за головним розпорядником)

методи фінансового контролю:

ревізії, перевірки, аудит, заслуховування доповідей, інспекції, спостереження, обстеження

методи управління публічними фінансами (за проф. А.А. Нечай – 5-а група методів)

суть фінансової діяльності як виду публічно-адміністративної діяльності зводиться до здійснення управління фінансовими

Форми фінансової діяльності

у формах фінансової діяльності, відображаються дії (бездіяльність) держави та інших публічних суб'єктів в цілому чи конкретних їх органів по збиранню, розподілу і використанню фінансових ресурсів для публічних потреб на відповідному рівні

ЮРИДИЧНО-ФАКТИЧНІ (ПРАВОВІ)

(встановлюють, змінюють або припиняють правовідношення, тобто володіють здатністю до породження юридичних наслідків)

прийняття
нормативно-
правових актів

видання правових
актів індивідуальної
дії

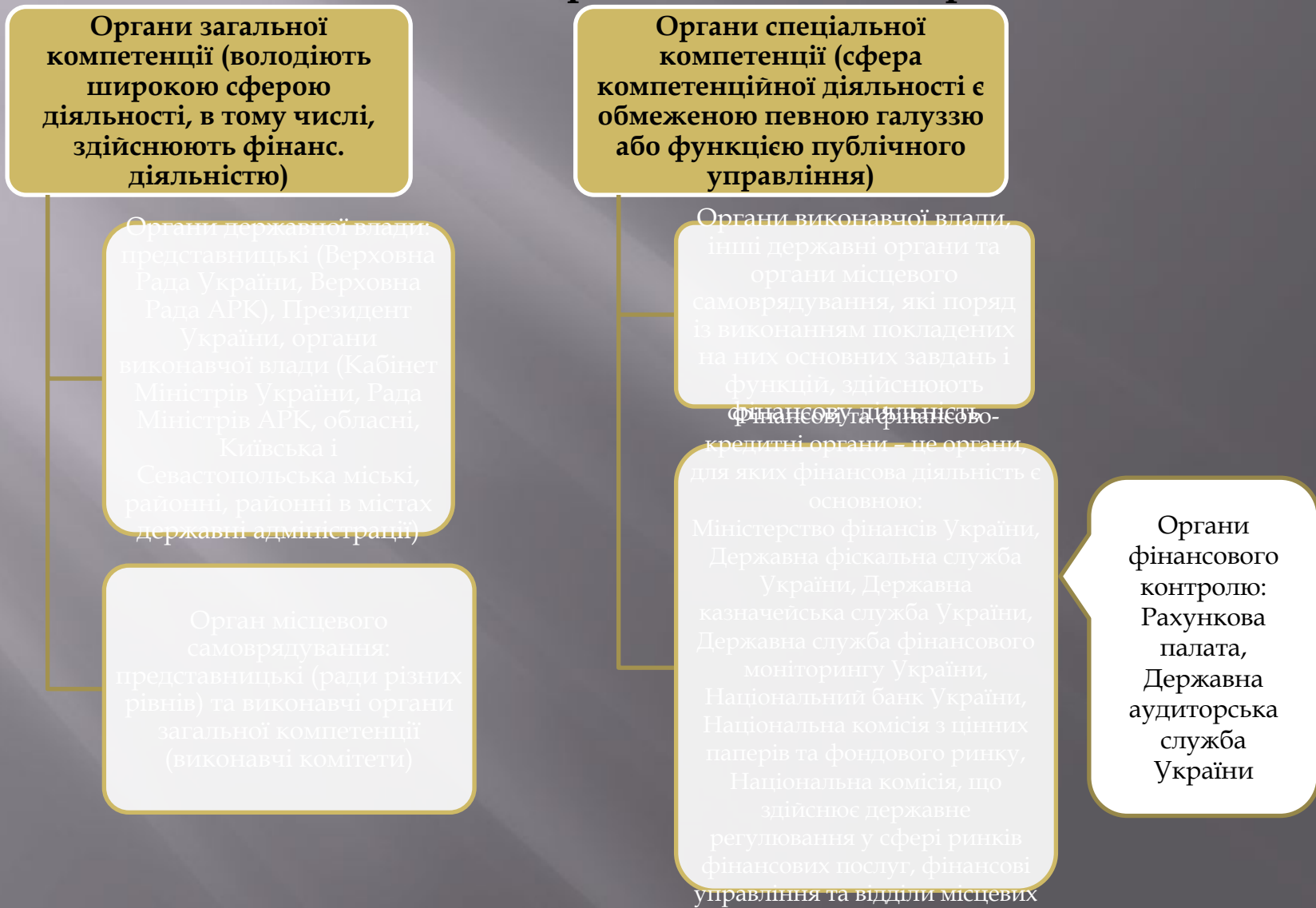
вчинення
(невчинення)
інших юридично
значимих дій

Фінансово-планові акти - це акти, що приймаються в процесі фінанс. діяльності, які містять конкретні завдання в галузі фінансів на певний період, тобто є планами з мобілізації, розподілу і використанню фінанс. ресурсів

НЕЮРИДИЧНІ (НЕПРАВОВІ)

(не мають юрид. значення, а створюють передумови для здійснення прав роз'яснення фінанс. законодавства, інструктування фінанс. служб, фінанс.-техн. операції - розрахунки платежів і асигнувань, кредитування та інші види організац. роботи)

Фінансово-правова компетенція органів держави та органів місцевого самоврядування - це сукупність повноважень, спрямованих на утворення, розподіл, організацію використання та контроль централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів за рахунок яких задовольняються загальнодержавні і місцеві потреби.

Фінансова система держави (інституційне розуміння) – система органів і установ, що здійснюють в межах своєї компетенції фінансову діяльність

Фінансово-правова компетенція Верховної Ради України

Стаття 85. Конституції України До повноважень ВР України належить:

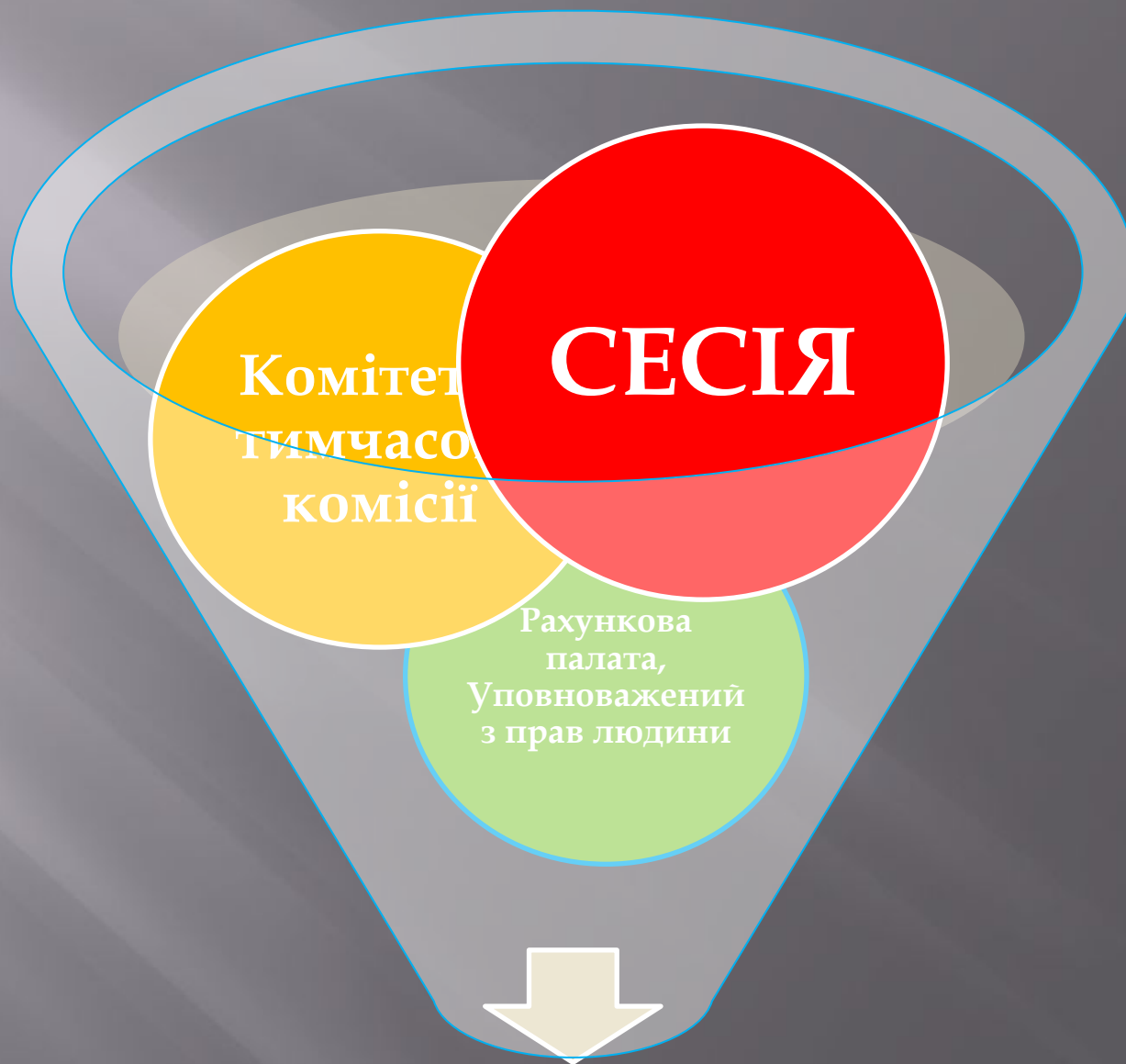
- 3) прийняття законів;
- 4) затвердження Держ. бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням Держ. бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання;
- 5) визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики;
- 6) затвердження загальнодерж. програм економ., наук.-техн., соціал., націон.-культ. розвитку, охорони довкілля;
- 11) розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;
- 12) призначення за поданням Президента України Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України, призначення за поданням Прем'єр-міністра України інших членів КМ України, Голови Антимонопольного комітету України, Голови Держком телебачення і радіомовлення України, Голови ФДМ України, звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів КМУ;
- 13) здійснення контролю за діяльністю КМ України відповідно до цієї Конституції та закону;
- 14) затвердження рішень про надання Україною позик і економ. допомоги іноз. державам та міжн. організаціям, а також про одержання Україною від іноз. держав, банків і міжн. фінанс. організацій позик, не передбачених Держ. бюджетом України, здійснення контролю за їх використанням;
- 16) призначення на посади та звільнення з посад Голови та інших членів Рахункової палати;
- 18) призначення на посаду та звільнення з посади Голови Національного банку України за поданням Президента України;
- 19) призначення на посади та звільнення з посад половини складу Ради Національного банку України;
- 35) затвердження кошторису Верховної Ради України та структури її апарату.

Стаття 92. Конституції України Виключно законами України встановлюються:

- 1) Державний бюджет України і бюджетна система України; система оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України; порядок утворення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи.

Фінансово-правова компетенція Верховної Ради України

Форми діяльності Верховної Ради України –
способи реалізації компетенції

Фінансово-правова компетенція Президента України

Стаття 106 Конституції України

Президент України:

- 1) забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави;
- 12) призначає половину складу Ради Національного банку України;
- 15) зупиняє дію актів Кабінету Міністрів України з мотивів невідповідності цій Конституції з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності;
- 28) створює у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби;
- 29) підписує закони, прийняті Верховною Радою України;
- 30) має право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів із наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради України.

Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України.

Фінансово-правова компетенція Кабінету Міністрів України

Стаття 116 Конституції України

- 1) забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України;
- 3) забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування;
- 4) розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;
- 6) розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання;
- 8) організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи;
- 9) спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади;
- 9-¹) утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади;
- 9-²) призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.

Фінансово-правова компетенція Кабінету Міністрів України

Стаття 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (у ред. Закону від 27.02.2014 р.)

- забезпечує проведення держ. економ. політики, здійснює прогнозування та держ. регулювання націон. економіки; забезпечує розроблення і виконання загальнодерж. програм економ. та соціал. розвитку;
- визначає доцільність розроблення держ. цільов. програм з урахуванням загальнодерж. пріоритетів та забезпечує їх виконання;
- забезпечує проведення державної фінансової та податкової політики, сприяє стабільності грошової одиниці України;
- розробляє проекти законів про Державний бюджет України та про внесення змін до Державного бюджету України, забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання; приймає рішення про використання коштів резервного фонду Державного бюджету України;
- обслуговує державний борг України, приймає рішення про випуск облігацій державних внутрішніх та зовнішніх позик;
- організовує та забезпечує здійснення митної справи;
- бере участь у складанні платіжного балансу та організовує роботу із складання зовнішньоторговельного балансу України, забезпечує раціональне використання державних валютних коштів;
- виступає гарантом щодо позик, які у визначених законом про Державний бюджет України межах надаються іноземними державами, банками, міжнародними фінансовими організаціями, а в інших випадках - відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана

Рішенням Конституційного Суду України від 25.01.2012 р. № 3-рп/2012, (п. 2 резолютивної частини) визначено, що положення [ч. 2 ст. 96, п.п. 2, 3, 6 ст. 116 Конституції України](#) треба розуміти так, що повноваження Кабінету Міністрів України щодо розробки проекту закону про Державний бюджет України та забезпечення виконання відповідного закону пов'язані з його функціями, в тому числі щодо реалізації політики у сфері соціального захисту та в інших сферах. Більше того, в мотивувальній частині цей присуд Конституційного Суду України аргументував можливістю Верховної Ради надавати-передавати частину повноважень Кабінету Міністрів України, фактично закріпивши інститут делегування фінансово-правових повноважень, що є порушенням конституційних принципів та загальних принципів фінансової діяльності

Фінансово-правова компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Стаття 138 Конституції України

До відання Автономної Республіки Крим належить:

- 4) розроблення, затвердження та виконання бюджету Автономної Республіки Крим на основі єдиної податкової і бюджетної політики України;

Стаття 9. Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» від 10.02.1998 р.

2. До відання Верховної Ради Автономної Республіки Крим належить:

- 7) затвердження бюджету Автономної Республіки Крим та внесення змін до нього, контроль за його виконанням, прийняття рішення щодо звіту про його виконання;
- 8) встановлення податків і пільг на податки відповідно до законів України;
- 9) прийняття рішень щодо випуску місцевих позик;
- 10) *утворення позабюджетних цільових (у тому числі валютних) фондів, затвердження положень про ці фонди; затвердження звітів про використання зазначених фондів;*
- 12) затвердження програм Автономної Республіки Крим з питань соціально-економічного і культурного розвитку, раціонального природокористування, охорони довкілля згідно із загальнодержавними програмами, внесення змін до них і контроль за їх виконанням;
- 23) затвердження за поданням Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим структури і чисельності Ради міністрів, апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим та кошторису витрат на їх утримання.

Фінансово-правова компетенція місцевих державних адміністрацій

Стаття 119 Конституції України Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують:

- 1) виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади;
- 4) підготовку та виконання відповідних обласних і районних бюджетів;
- 5) звіт про виконання відповідних бюджетів та програм;
- 6) взаємодію з органами місцевого самоврядування.

Стаття 16. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. Місцеві державні адміністрації в межах, визначених Конституцією і законами України, здійснюють на відповідних територіях державний контроль за станом фінансової дисципліни, обліку та звітності, виконанням державних контрактів і зобов'язань перед бюджетом, належним і своєчасним відшкодуванням шкоди, заподіяної державі;

Стаття 18 того ж Закону. Місцева державна адміністрація:

- 1) складає і подає на затвердження ради проект відповідного бюджету та забезпечує його виконання; звітує перед відповідною радою про його виконання;
- 2) подає в установленому порядку до органів виконавчої влади вищого рівня фінансові показники і пропозиції до проекту Державного бюджету України, пропозиції щодо обсягу коштів Державного бюджету України для їх розподілу між територіальними громадами, розмірів дотацій і субсидій, дані про зміни складу об'єктів, що підлягають бюджетному фінансуванню, баланс фінансових ресурсів для врахування їх при визначенні розмірів субвенцій, а також для бюджетного вирівнювання виходячи із забезпеченості мінімальних соціальних потреб;
- 4) здійснює фінансування підприємств, установ та організацій освіти, культури, науки, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, соціального захисту населення, переданих у встановленому законом порядку в управління місцевій державній адміністрації вищими органами державної та виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад, а також заходів, пов'язаних із розвитком житлово-комунального господарства, благоустроєм та шляховим будівництвом, охороною довкілля та громадського порядку, інших заходів,

Фінансово-правова компетенція органів спеціальної компетенції

Правильне встановлення фінансово-правової компетенції цих органів можливе на підставі аналізу установчих положень, які визначають основи правового статусу відповідних органів, водночас, узагальнено до фінансово-правових повноважень таких органів слід відносити:

- участь у формуванні та реалізації державної політики як у цілому, так і за відповідними напрямками, зокрема в сфері фінансів, розробляють механізм її реалізації;
- участь у розробленні проектів Державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- розроблення відповідних фінансово-економічних нормативів та інших нормативів, механізмів їх впровадження; затвердження галузевих стандартів;
- внесення пропозицій про зміну умов оподаткування, одержання пільгових кредитів, визначення особливостей приватизації, демонополізації підприємств в окремих галузях;
- складення макроекономічні та міжгалузеві баланси;
- прийняття рішень щодо розподілу бюджетних коштів, головним розпорядником яких вони є.

Фінансово-правова компетенція

(Положення про Міністерство

постановою Кабінету Міністрів

Мінфін України є ГО

органів виконавчої влади,

державну фінансову та бюджетну

державного пробірного контролю, бухгалтерського обліку, випуску і

проведення лотерей, а також забезпечує формування та реалізацію

державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного

законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю,

казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії

легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або

фінансуванню тероризму, забезпечує формування державної політики у

сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів,

документів суворої звітності та забезпечує формування та реалізацію

єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з

адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне

соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з

правопорушеннями під час застосування податкового та митного

законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску,

державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та

зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 через Міністра фінансів України спрямовується і координується діяльність Державної казначейської служби України, Державної служби фінансового моніторингу України, Державної фіскальної служби України

Фінансово-правова компетенція Міністерства фінансів України

(Положення про Міністерство фінансів України, затверджене

постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375)

Основними завданнями Мінфіну України є:

- 1) забезпечення формування та реалізація державної фінансової та бюджетної політики, державної політики у сфері державного пробірного контролю, бухгалтерського обліку, випуску та проведення лотерей;
- 2) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;
- 3) забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової і митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, державної фінансової політики у сфері співробітництва з іноземними державами, банками і міжнародними фінансовими організаціями, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку;
- 3-1) забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності;
- 4) забезпечення концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках

Фінансово-правова компетенція державної
фіскальної служби України (Положення про
Державну фіскальну службу України, затверджене
постановою Кабінету Міністрів України від
21.05.2013р. № 236 та ст.ст. 19-1, 20, 21 ПК
України)

ДФС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України **через Міністра фінансів (в редакції постанови КМ України від 22.07.2015 р. № 548)** і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі - єдиний внесок), державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Основними завданнями ДФС є:

- 1) реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових

Структура Державної фіскальної служби (постанова КМ України від 06.08.2014 р. № 311)

* згідно зі ст. 348 ПК України у складі відповідних органів ДФС діють спеціальні підрозділи по боротьбі з податковими правопорушеннями – відділи, відділення, сектори, управління податкової міліції.

**Фінансово-правова компетенція Державної
казначейської служби України (Положення про
Державну казначейську службу України, затверджене
постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015
р.
№ 215)**

Державна казначейська служба України (Казначейство України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну політику у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку виконання бюджетів.

Основними завданнями Казначейства України є:

- 1) реалізація державної політики у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку виконання бюджетів;
- 2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначених сферах.

Казначейство України відповідно до покладених завдань:

забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунка, відкритого у Національному банку, зокрема, здійснює розрахунково-касове обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів; здійснює відкриття і закриття рахунків в національній валюті, проводить операції на рахунках, формує та видає виписки з рахунків; проводить відповідні розрахунки між державним та місцевими бюджетами, між місцевими бюджетами, а також між учасниками бюджетного процесу та суб'єктами господарювання; здійснює платежі за дорученнями розпорядників та одержувачів бюджетних коштів відповідно до законодавства, в тому числі платежі, пов'язані з виконанням зобов'язань, взятих під державні та місцеві гарантії;

касир-
банк'єр

веде бухгалтерський облік операцій з виконання державного та місцевих бюджетів; встановлює графіки подання квартальної та річної зведеної бюджетної та фінансової звітності головним розпорядникам коштів державного бюджету; зводить і складає звітність про виконання державного, місцевих, зведених місцевих і зведеного бюджетів та подає звітність органам законодавчої, виконавчої влади, місцевим фінансовим органам; забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень шляхом проведення оцінки їх діяльності;

бухгалтер

здійснює в межах повноважень, передбачених законом, контроль за: веденням бухгалтерського обліку надходжень і витрат державного та місцевих бюджетів, складенням та поданням розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів фінансової і бюджетної звітності; бюджетними повноваженнями під час зарахування надходжень бюджету; відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету; відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі); відповідністю платежів узятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням; дотриманням розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами вимог законодавства у сфері закупівель в частині наявності відповідності та правильності оформлення документів;

контролер

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р.)

Фінансовий моніторинг – сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, що включають проведення ...

державного фінансового моніторингу

(НБУ, ЦОВВ з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, Мінюст, ЦОВВ, що забезпечують формування державної політики у сфері надання послуг поштового зв'язку, у сфері економічного розвитку, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, спеціально уповноважений орган)

первинного фінансового моніторингу

Ч. 2 ст. 5 Закону:

фінансові установи та спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу, в т.ч. нотаріуси, адвокати, адвокатські бюро та об'єднання, аудитори, аудиторські фірми, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги, якщо вони задіяні у фінансовій операції для свого клієнта щодо купівлі-продажу нерухомості, управління активами клієнта, управління банківським рахунком або рахунком у цінних паперах, залучення коштів для утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності та управління ними, утворення юридичних осіб, забезпечення їх діяльності (включаючи аудит) чи управління ними, а також купівлі-продажу юридичних осіб (корпоративних прав)

Фінансово-правова компетенція Державної служби фінансового моніторингу України (ст.18 Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р., Положення про Державну службу фінансового моніторингу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 р. № 537)

Необхідність існування такого органу продиктована вимогами законодавства України, прийнятого за рекомендаціями Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмивання грошей (FATF) .

Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Основними завданнями Держфінмоніторингу України є:

- 1) реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 3) збирання, оброблення та проведення аналізу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції або інформації, що може бути пов'язана з підозрою у легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванні тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 4) створення та забезпечення функціонування єдиної державної інформаційної системи у

Фінансова послуга - це операція з фінансовими активами що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок цих осіб, а у випадках передбачених законодавством – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів (п. 5 ч. 1 ст.1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р.).

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

випуск платіжних документів,
їх обслуговування, довірче управління
фінансовими активами, діяльність
з обміну валют, залучення фінансових
активів із зобов'язанням щодо

наступного їх повернення, фінансовий лізинг, банківських послуг здійснює

Державне регулювання щодо ринку банківських послуг здійснює

Надання коштів у позичку, Надання гарантій і поручительств, управління ринку цінних паперів здійснює Національна

комісія з цінних паперів та фондового ринку

Державне регулювання інших ринків фінансових послуг здійснює

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків

пенсійного забезпечення, торгівля

фінансових послуг
цінними паперами, факторинг, інші.

банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові
компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і
компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання

фінансових послуг

Фінансово-правова компетенція Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р., Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг затвердженого Указом Президента України від 23.11.2011 р. №1070/2011)

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України.

Нацкомфінпослуг здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг у межах, визначених законодавством.

Основними завданнями Нацкомфінпослуг є:

- 1) формування та забезпечення реалізації політики державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг (крім ринку банківських послуг і ринків цінних паперів та похідних цінних паперів);
- 2) розроблення і реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг та вирішення системних питань їх функціонування;
- 3) забезпечення розроблення та координації єдиної державної політики щодо функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування;
- 4) здійснення в межах своїх повноважень державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і дотриманням законодавства у відповідній сфері;
- 5) захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг;
- 6) розроблення і затвердження обов'язкових до виконання нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції.

Фінансово-правова компетенція Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р., Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 р. № 1063/2011)

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України. НКЦПФР здійснює державне регулювання ринку цінних паперів.

Основними завданнями НКЦПФР є:

- 1) формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- 2) координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- 3) здійснення державного регулювання та контролю за емісією і обігом цінних паперів та похідних (деривативів) на території України;
- 4) захист прав інвесторів шляхом здійснення заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів та законодавства про акціонерні товариства, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень;
- 5) узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії (випуску) та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення;
- 6) здійснення у межах повноважень, визначених законодавством, нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі за небанківськими фінансовими групами та їх підгрупами.

Фінансово-правова компетенція Національного банку України (Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р.)

Національний банк України є центральним банком України, особливим центральним органом державного управління (ст.2 Закону).

Відповідно до Конституції України (ст. 99) основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України.

Згідно зі ст. 7 Закону основними завданнями НБУ є:

- 1) відповідно до розроблених Радою Національного банку України Основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику;
- 2) монопольно здійснює емісію національної валюти України та організує її обіг;
- 4) встановлює для банків правила проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку і звітності, захисту інформації, коштів та майна;
- 5) організовує створення та методологічно забезпечує систему грошово-кредитної і банківської статистичної інформації та статистики платіжного балансу;
- 8) здійснює банківське регулювання та нагляд;
- 14) здійснює відповідно до визначених спеціальним законом повноважень валютне регулювання, визначає порядок здійснення операцій в іноземній валюті, організовує і здійснює валютний контроль за банками та іншими фінансовими установами, які отримали ліцензію Національного банку на здійснення валютних операцій;

Фінансово-правова компетенція Національного банку України (Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р.)

Головна мета банківського регулювання і нагляду - безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів. Національний банк здійснює постійний нагляд за дотриманням банками, їх підрозділами, афілійованими та спорідненими особами банків на території України та за кордоном, банківськими об'єднаннями, представництвами та філіями іноземних банків в Україні, а також іншими юридичними та фізичними особами банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку і економічних нормативів.

Національний банк не здійснює перевірок і ревізій фінансово-господарської діяльності осіб, зазначених у цій статті.

Державне регулювання діяльності банків здійснюється Національним банком України у таких формах (ст. 66. Закону України «Про банки і банківську діяльність»):

- I. Адміністративне регулювання: 1) реєстрація банків і ліцензування їх діяльності; 2) встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків; 3) застосування санкцій адміністративного чи фінансового характеру; 4) нагляд за діяльністю банків; 5) надання рекомендацій щодо діяльності банків.
- II. Індикативне регулювання: 1) встановлення обов'язкових економічних нормативів; 2) визначення норм обов'язкових резервів для банків; 3) встановлення норм відрахувань до резервів на покриття ризиків від активних банківських операцій; 4) визначення процентної політики; 5) рефінансування банків; 6) кореспондентських відносин; 7) управління золотовалютними резервами, включаючи валютні інтервенції; 8) операцій з цінними паперами на відкритому ринку; 9) імпорту та експорту капіталу.

Фінансово-правова компетенція Національного банку України (Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р.)

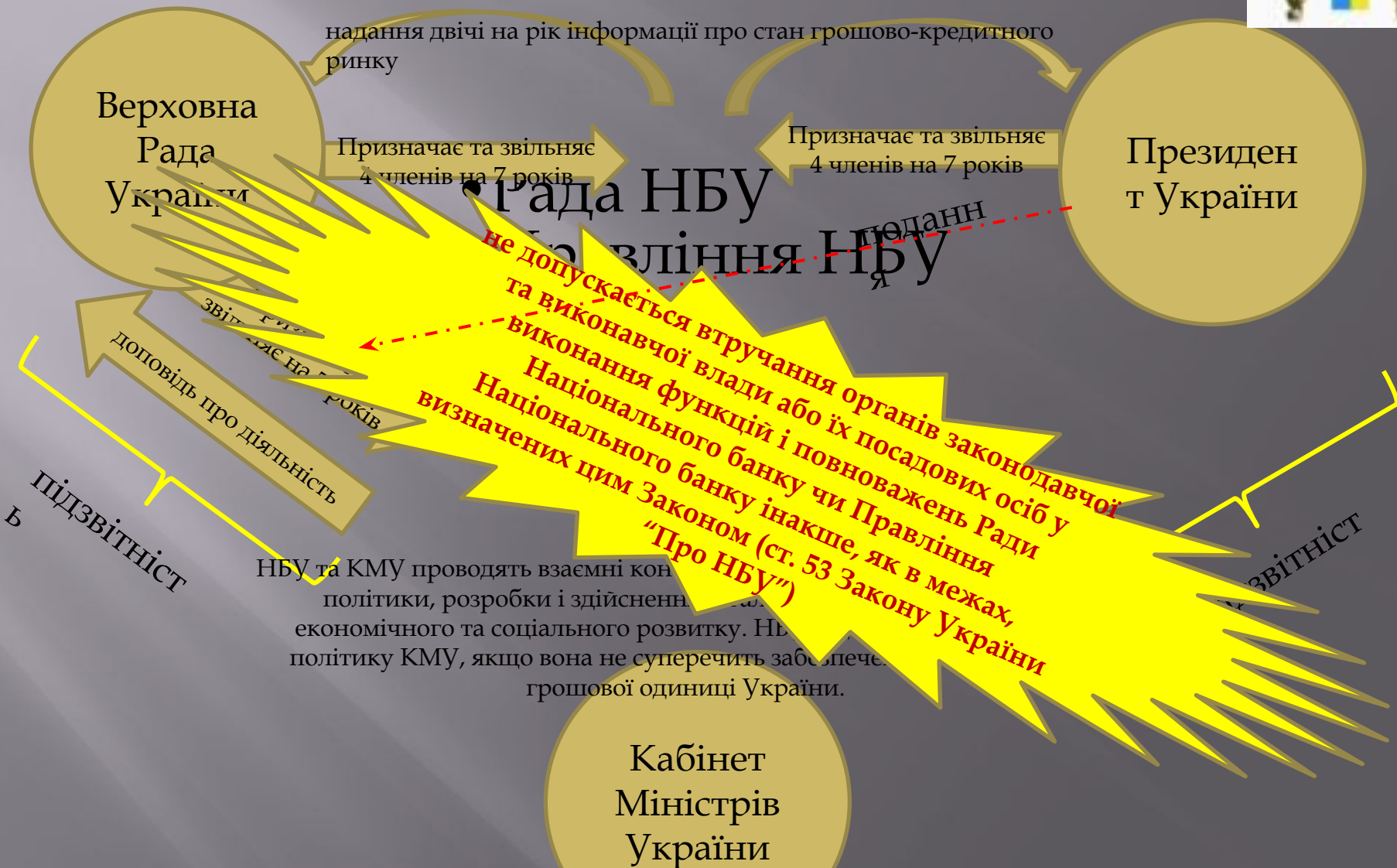

Ст. 7-1 Закону (зміни від від 28.12.2014 р.) закріпила, що НБУ за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни, має право визначати тимчасові особливості регулювання та нагляду за банками або іншими особами, які можуть бути об'єктом перевірки Національного банку України, у тому числі особливості підтримання ліквідності банків, застосування економічних нормативів, формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями банків, запроваджувати обмеження на їх діяльність, у тому числі обмежувати або забороняти видачу коштів з поточних та вкладних (депозитних) рахунків фізичних та юридичних осіб, а також обмежувати або тимчасово забороняти проведення валютних операцій на території України, зокрема операцій з вивезення, переказування і пересилання за межі України валютних цінностей.

Наявність ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни, підтверджується відповідним рішенням Ради з фінансової стабільності, повноваження якої визначаються указом Президента України.

Місце Національного банку України у системі органів державної влади

НБУ не відповідає за зобов'язаннями органів державної влади, банків, а ті не відповідають за зобов'язаннями НБУ, крім випадків, коли вони добровільно беруть на себе такі зобов'язання.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ - це регламентована правовими нормами діяльність уповноважених державою органів, органів місцевого самоврядування та недержавних організацій, щодо своєчасності і точності планування, обґрунтованості й повноти надходження коштів у відповідні фонди, правильності та ефективності їх використання, цілеспрямованості дій у сфері мобілізації, розподілу і використання централізованих і децентралізованих грошових фондів держави і суб'єктів місцевого самоврядування, а також застосування заходів впливу до порушників встановлених правил з метою найбільш ефективного соціально-економічного розвитку всіх учасників фінансових правовідносин і здійснення ефективної фінансової політики в державі

залежно від природи суб'єктів, що здійснюють контроль

ДЕРЖАВНИЙ

залежно від обсягу поширення контрольних повноважень

Загальнодержавний

Внутрішньовідомчий
(підрозділи внутрішнього аудиту ЦОВВ)

Внутрішньо господарський
(підрозділи підприємств, установ та організацій)

НЕДЕРЖАВНИЙ:

- Муніципальний;
- Громадський;
- Аудит

залежно від організаційного зв'язку між контролюючим та підконтрольним суб'єктами

ЗОВНІШНІ (незалежний):
Парламентський Рахункова палата, президентський, судовий, прокуратура

Внутрішньо системний:
Урядовий (ДФС, ДФІ України)

Фінансово-правова компетенція Рахункової палати (Закон України “Про Рахункову палату” від 02.07.2015 р.)

На підставі ст. 98 Конституції України контроль від імені Верховної Ради України **за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням** здійснює Рахункова палата.

Згідно з ст. 1 вказаного Закону Рахункова палата є державним колегіальним органом, підзвітна Верховній Раді України та регулярно її інформує про результати своєї роботи (щороку готує та не пізніше 1 травня року, наступного за звітним, подає Верховній Раді України щорічний звіт про свою діяльність).

Повноваження, покладені на Рахункову палату здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту). Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення

- 1) фінансового аудиту (полягає у перевірці, аналізі та оцінці правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності щодо надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами),
- 2) аудиту ефективності (передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів),

3) експертизи,

4) аналізу та

5) інших контрольних заходів

Повноваження Рахункової палати (ст. 7 Закону)

- 1) здійснює фінансовий аудит та аудит ефективності щодо:
  - надходжень до державного бюджету податків, зборів, обов'язкових платежів та інших доходів, включаючи адміністрування контролюючими органами таких надходжень;
  - проведення витрат державного бюджету, включаючи використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Вищої ради юстиції, Генеральної прокуратури України та інших органів, безпосередньо визначених Конституцією; використання коштів державного бюджету, наданих місцевим бюджетам та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування; здійснення таємних видатків державного бюджету;
  - управління об'єктами державної власності, що мають фінансові наслідки для державного бюджету, включаючи забезпечення відрахування (сплати) до державного бюджету коштів, отриманих державою як власником таких об'єктів, та використання коштів державного бюджету, спрямованих на відповідні об'єкти;
  - надання кредитів з державного бюджету та повернення таких коштів до державного бюджету;
  - операцій щодо державних внутрішніх та зовнішніх запозичень, державних гарантій, обслуговування і погашення державного та гарантованого державою боргу;
  - здійснення державних закупівель за рахунок коштів державного бюджету;
  - стану внутрішнього контролю розпорядників коштів державного бюджету;
  - інших операцій, пов'язаних із надходженням коштів до державного бюджету та їх використанням;
- 2) проводить експертизу поданого до Верховної Ради України проекту закону про Державний бюджет України (включаючи матеріали, що додаються до цього проекту закону) та готує відповідні висновки;
- 3) аналізує виконання Державного бюджету України та готує відповідні висновки, а також пропозиції щодо усунення виявлених відхилень і порушень;
- 4) аналізує річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України, поданий Кабінетом Міністрів України, та готує відповідні висновки з оцінкою ефективності управління коштами державного бюджету, а також пропозиції щодо усунення виявлених порушень та вдосконалення бюджетного законодавства;
- 7) здійснює за зверненням органів місцевого самоврядування, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, державних підприємств та інших суб'єктів господарювання державного сектору економіки заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) щодо відповідних місцевих бюджетів та діяльності суб'єктів звернення;
- 8) направляє за результатами заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) обов'язкові для розгляду рішення Рахункової палати;
- 11) у разі виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення інформує про них відповідні правоохоронні органи тощо.

Об'єктами контролю Рахункової палати є державні органи, органи місцевого самоврядування, інші бюджетні установи, у тому числі закордонні дипломатичні установи України, суб'єкти господарювання, громадські чи інші організації, фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, Національний банк України та інші фінансові установи.

Алгоритм здійснення контрольних заходів Рахунковою

ПЛАНОВІ палатою ПОЗАПЛАНОВІ

- підстав
и
- ПЛАН РОБОТИ, затверджений на засіданні РП, доручення члена РП
    - звернення ВРУ, її комітетів та інших органів
  - депутатські запити і звернення
  - звернення та пропозиції Президента та Кабінету Міністрів України

- Рішення РП про здійснення позапланового заходу, доручення члена РП
- Рішення Верховної Ради України
- звернення суб'єктів ініціювання планових заходів
- власна ініціатива

Захід державного зовнішнього контролю (аудит)
Порядок, правила та процедури їх проведення встановлюються Законом та Регламентом Рахункової палати

АКТ контрольної групи

ЗВІТ (акт, висновки та рекомендації (пропозиції)). Звіт підписує та представляє на засіданні РП відповідальний член РП

РІШЕННЯ РП (надсилається та розглядається у місячний строк об'єктом контролю)

оформлення
результатів

**Фінансово-правова компетенція Державної аудиторської служби України
(Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» в ред. Закону від 16.10.2012 р., Положення про Державну аудиторську службу України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. № 43)**

Державна аудиторська служба України (Держаудитслужба України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

Основними завданнями Держаудитслужби України є забезпечення формування і реалізація державної політики у сфері державного фінансового контролю; здійснення державного фінансового контролю, спрямованого на оцінку ефективного, законного, цільового, результативного використання та збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, досягнення економії бюджетних коштів; надання у передбачених законом випадках адміністративних послуг..

Відповідно до цього, згідно зі ст. 8 Закону, орган державного фінансового контролю:

2) здійснює державний фінансовий контроль за:

використанням і збереженням держ. фінанс. ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюдж. коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухг. обліку і фінанс. звітності у міністерствах та інших органах викон. влади, держ. фондах, фондах загальнообов'язкового держ. соц. страхування, бюдж. установах і суб'єктах господарювання держ. сектора економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у період, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, держ. фондів та фондів загальнообов'язкового держ. соц. страхування або використовують (використовували у період, який перевіряється) держ. чи комун. майно, за дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів;

дотриманням законодавства про державні закупівлі;

діяльністю суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за рішенням суду, ухваленим на підставі клопотання слідчого, прокурора для забезпечення розслідування під час кримінального провадження;

3) здійснює контроль за:

- виконанням функцій з управління об'єктами державної власності;
- цільовим використанням коштів державного і місцевих бюджетів; цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії;
- складенням бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;
- станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів;
- усуненням виявлених недоліків і порушень;

4) вживає в установленому порядку заходів до усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства та притягнення до відповідальності винних осіб;

5) отримує та аналізує звітність про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

6) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Завдання та форми здійснення державного фінансового контролю органами Держаудитслужби України

Головним завданням Державної аудиторської служби України є здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності в міністерствах та інших органах виконавчої влади, в державних фондах, у бюджетних установах і у суб'єктів господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах і в організаціях, які отримують (отримували в періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів та державних фондів або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, виконанням місцевих бюджетів, розроблення пропозицій щодо усунення порушень та запобігання їм у подальшому.

Державний фінансовий аудит

- полягає у перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання держ. чи комунал. коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухг. обліку і достовірності фінанс. звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати держ. фінанс. аудиту та їх оцінку викладаються у звіті.

Інспектування у формі ревізії

- Порядок встановлюється законодавством України.
- полягає у радян документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської

Моніторинг закупівель

- визначений у абз. 2 ч. 3 ст. 7 Закону України «Про публічні закупівлі»
- Порядок визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (Міністерством фінансів України). На сьогодні з січня 2016 р. існує лише проект.

Перевірка державних закупівель

- полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі та проводиться органами державної фінансової інспекції. Результати перевірки державних закупівель викладаються в акті.
- Порядок встановлюється постановою Кабінету Міністрів України.

РЕВІЗІЯ

ПЛАНОВА

Ревізія, яка передбачена у плані роботи органу ДАС і проводиться за місцезнаходженням підконтрольного суб'єкта чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така планова р

Обмеження у підставах проведення ревізій, не поширюються на ревізії, що проводяться на звернення підконтрольної установи, або ревізії, що проводяться після повідомлення посадовим особам підконтрольних установ, про підозру у вчиненні ними кримінального правопорушення

Наявність ревізії у плані роботи, наказ керівника органу ДАС, направлення на ревізію

ПОЗАПЛАНОВА

Позаплановою виїзною ревізією вважається ревізія, яка не передбачена в планах роботи органу державної фінансової інспекції і проводиться за наявності хоча б однієї з таких обставин:

- 1) підконтрольною установою подано у встановленому порядку скаргу про порушення законодавства посадовими особами органу державного фінансового контролю під час проведення планової чи позапланової виїзної ревізії, в якій міститься вимога про повне або часткове скасування результатів відповідної ревізії;
- 2) у разі виникнення потреби у перевірці відомостей, отриманих від особи, яка мала правові відносини з підконтрольною установою, якщо підконтрольна установа не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язків письмовий запит органу державного фінансового контролю протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту;
- 3) проводиться реорганізація (ліквідація) підконтрольної установи;
- 4) у разі надходження доручення щодо проведення ревізій у підконтрольних установах від Кабінету Міністрів України, органів прокуратури, органів доходів і зборів, Національної поліції, Служби безпеки України, в якому містяться факти, що свідчать про порушення підконтрольними установами законів України, перевірку додержання яких віднесено законом до компетенції органів державного фінансового контролю;
- 5) у разі, коли вищестоящий орган державного фінансового контролю в порядку контролю за достовірністю висновків нижчестоящого органу державного фінансового контролю здійснив перевірку актів ревізії, складених нижчестоящим органом державного фінансового контролю, та виявив їх невідповідність вимогам законів. Позапланова виїзна ревізія в цьому випадку може ініціюватися вищестоящим органом державного фінансового контролю лише у тому разі, коли стосовно посадових або службових осіб нижчестоящого органу державного фінансового контролю, які проводили планову або позапланову виїзну ревізію зазначеної підконтрольної установи, розпочато службове розслідування або у випадку повідомлення їм про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Рішення суду про дозвіл на проведення позапланової ревізії, наказ керівника органу ДАС, направлення на ревізію

Не частіше 1 разу на рік

Не пізніше ніж за десять днів до дня проведення ревізії надіслано письмове повідомлення із зазначенням дати її початку та закінчення

Не частіше 1 разу на квартал

Не повідомляються

Проводяться органами ДАС за рішенням суду, винесеним за рішенням суду, ухваленим на підставі клопотання слідчого, прокурора для забезпечення розслідування під час кримінального провадження.

не повинна перевищувати 30 робочих днів. Продовження термінів проведення можливе лише за рішенням суду на термін, що не перевищує 15 робочих днів.

не повинна перевищувати 15 робочих днів. Продовження термінів проведення можливе лише за рішенням суду на термін, що не перевищує 5 робочих днів.

Проведення ревізій не повинно порушувати нормального режиму роботи підконтрольних установ та інших суб'єктів господарської діяльності

Результати оформлюються актом ревізії

Процедура визначається Порядком проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 р. № 550

Фінансово-правова компетенція місцевих рад (ст. 143 Конституції України, ст. 26 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р.)

До повноважень у фінансово-правовій сфері місцевих рад належить:

затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування;

затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;

встановлення місцевих податків і зборів у межах, визначених законом;

утворення позабюджетних цільових (у тому числі валютних) коштів, затвердження положень про ці кошти; затвердження звітів про використання зазначених коштів;

прийняття рішень щодо випуску місцевих позик;

прийняття рішень щодо отримання позик з інших джерел, а також щодо передачі коштів з відповідних фондів;

прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах;

встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

затвердження відповідно до закону ставок земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, що є у власності відповідних

суперечить
бюджетному
законодавству

частково суперечить
податковому
законодавству

Важливою гарантією місцевого самоврядування є саме фінансово-правова складова, оскільки без реальних фінансових ресурсів жодна система публічного управління не здатна ефективно функціонувати, виконуючи свої функції та завдання. Розвиток фінансової самостійності місцевого самоврядування через перерозподіл бюджетних ресурсів отримало назву ФІНАНСОВОЇ (ФІСКАЛЬНОЇ) ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

При цьому, зважаючи на реформу щодо укрупнення рівня місцевого самоврядування (добровільне об'єднання територіальних громад) законодавство істотно змінило статус ординарної сільської, селищної, міської ради та відповідного об'єднання, надаючи останньому вищий рівень дежавних фінансових гарантій:

- прямі субвенції з Державного бюджету України (ст. 10 Закону України «Про об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р.),
- перерозподіл податкових надходжень на користь бюджету об'єднаної територіальної громади, прирівнюючи їх до районних бюджетів чи міст обласного значення(ст. 65 БК України).

ФІНАНСОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

позитивна (добро)
вона виникає в

ПК України нормативно встановив фінансову відповідальність як один з видів юридичної відповідальності, за порушення законів з питань оподаткування (пп. 111.1.1. п. 111.1. ст. 111).

Істинна причина - ч. 1 ст. 61 Конституції України встановлює правило, за яким ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення. А це могло бути використано для уникнення сплати штрафних податкових санкцій.

1. ...
2. Вираз встановлення, наприклад, відповіді
3. Тяжкі фінанс.-прав. санкції відшкодування збитків майнова відповідальність
4. Реалізується у спеціальній процесуальній формі.

(ретроактивна) - обов'язок сплатити фінанс. санкції
оби притерпівати

...ні
...що
...аткових юрид.
...рактеру і
...важ. держ.
...тому законом
...порядку
...немає).

...м,
...значна частин... санкцій,
...а, не є заходами

...характеру, що зумовлено специфікою фінансової діяльності держава намагається отримати штрафні санкції від порушника, але у грошовій формі (ординарна - процесуальній формі.